

**СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ
РІШЕННЯ**

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО
ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

13.10.2020 № 70/107-р/к

Справа № 1/02-78-20

м. Харків

Про закриття провадження у справі

Адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 1/02-78-20 про порушення КОМУНАЛЬНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ ЗАЧЕПИЛІВСЬКИМ ВОДОПРОВІДНО - КАНАЛІЗАЦІЙНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ (надалі – КП ВКП) законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, та подання першого відділу досліджень і розслідувань від 28.09.2020 № 351

ВСТАНОВИЛА:

В ході здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на підставі подання першого відділу досліджень і розслідувань Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 05.06.2020 № 178 за ознаками вчинення КОМУНАЛЬНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ ЗАЧЕПИЛІВСЬКИМ ВОДОПРОВІДНО - КАНАЛІЗАЦІЙНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ (надалі – КП ВКП) порушення законодавства про захист економічної конкуренції, адміністративною колегією Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України прийнято розпорядження від 16.06.2020 № 70/83 – рп/к про початок розгляду справи № 1/02-78-20 (надалі - Справа).

В ході розгляду Справи встановлено наступне.

КП ВКП є юридичною особою, засноване Зачепилівською селищною радою, зареєстроване 04.08.2000 за № 1 457 120 0000 000051. Місцезнаходження КП ВКП: 64401, Харківська обл., Зачепилівський район, сел. Зачепилівка, вул. Соборна, буд. 39 А. Ідентифікаційний код юридичної особи – 22673001.

Відповідно до статуту (нова редакція) КП ВКП, затвердженого рішенням сесії

Зачепилівської селищної ради від 27.06.2012 № 438, метою діяльності КП ВКП є задоволення потреб у послугах та роботах і реалізації на основі отриманих доходів та прибутку власних інтересів трудового колективу. Предметом діяльності є, зокрема, збір, очищення та постачання води; каналізація, відведення і очищення стічних вод.

Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному сайті <https://usr.minjust.gov.ua> Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, видами діяльності КП ВКП є збір, очищення та постачання води (код за КВЕД 36.00) та каналізація, відведення й очищення стічних вод (код за КВЕД 37.00).

У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП ВКП є суб'єктом господарювання.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

Згідно з статтею 5 Закону України «Про природні монополії» відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, зокрема, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення.

Отже, КП ВКП у розумінні статті 1 Закону України «Про природні монополії» є суб'єктом природних монополій.

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 № 317/6605 (надалі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики, встановлено наступне.

Об'єктами аналізу є:

- послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
- КП ВКП - суб'єкт господарювання, який надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Споживачами послуг є фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримати послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Згідно з Методикою товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Абзацом двадцять п'ятим статті 1 Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» визначено, що централізоване питне водопостачання – господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води.

Абзацом двадцять шостим статті 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» визначено, що централізоване водовідведення – господарська діяльність із відведення та очищення стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення.

Згідно з пунктом 1 Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 (надалі – Правила № 630), Правила № 630 регулюють відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальних послуг, і фізичною та юридичною особою, яка отримує або має намір отримувати послуги з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення.

Відповідно до пункту 2 Правил № 630:

- централізоване постачання холодної та гарячої води - послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у холодній та гарячій воді, яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових систем холодного та гарячого водопостачання;

- централізоване водовідведення - послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у відведенні стічних вод, яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових централізованих систем водовідведення.

Згідно з Методикою товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Централізоване водопостачання та централізоване водовідведення є послугами, які не мають замінників. Внаслідок технологічних особливостей централізованого водопостачання та централізованого водовідведення конкуренція на зазначеному ринку відсутня.

Послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в розумінні абзацу тринадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є товаром.

Таким чином, товарними межами ринку є послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Відповідно до вимог Методики територіальні (географічні) межі ринку визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.

КП ВКП листом від 04.05.2020 № 30 (вх. від 08.05.2020 № 2353) зазначило, що надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого

водовідведення на території смт Зачепилівка, с. Скалонівка, частині сіл. Миколаївка та Нагірне Зачепилівського району Харківської області.

Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є територія смт Зачепилівка, с. Скалонівка, частини сіл Миколаївка та Нагірне Зачепилівського району Харківської області, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП ВКП.

Відповідно до Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок із сталою структурою.

Часовими межами ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення визначено 2019 рік та січень-серпень 2020 року.

Враховуючи викладене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» становище КП ВКП на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах території смт Зачепилівка, с. Скалонівка, частині сіл. Миколаївка та Нагірне Зачепилівського району Харківської області, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП ВКП має ознаки монопольного (домінуючого) становища, оскільки на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

За інформацією КП ВКП, наданою листом від 04.05.2020 № 30 (вх. від 08.05.2020 № 2353), для встановлення засобів обліку холодної води та прийняття їх на абонентський облік споживачі послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення звертаються до КП ВКП із заявою та оплачують вартість встановлення засобів обліку холодної води. При цьому, КП ВКП зазначило, що споживачеві надаються технічні умови на встановлення засобів обліку холодної води.

Як зазначено у листі від 04.05.2020 № 30 (вх. від 08.05.2020 № 2353) КП ВКП, технічні умови на встановлення засобів обліку холодної води є платними.

Вартість технічних умов на встановлення засобів обліку холодної води затверджена начальником КП ВКП та складає з 01.01.2015 і по теперішній час 86,92 грн. Форма технічних умов на встановлення лічильника води затверджена наказом по підприємству від 31.12.2014 № 59.

За інформацією КП ВКП фактично видано технічних умов на встановлення лічильників води населенню за вищевказаний період 12 од. на суму 1121,52 грн.

Закон України «Про житлово-комунальні послуги» визначає основні засади організаційних, господарських відносин, що виникають у сфері надання та споживання житлово-комунальних послуг між їхніми виробниками, виконавцями і споживачами, а також їхні права та обов'язки.

Відповідно до частини першої статті 30 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» технічними умовами є комплекс умов та вимог до

інженерного забезпечення об'єкта будівництва, які повинні відповідати його розрахунковим параметрам щодо водопостачання (з урахуванням потреб забезпечення пожежогасіння), тепло-, електро- і газопостачання, водовідведення, зовнішнього освітлення, відведення зливових вод та телекомунікації.

Згідно із абзацом першим пункту 9 Правил № 630, у квартирі (будинку садибного типу) роботи з установаження засобів обліку води і теплової енергії (далі – квартирні засоби обліку) проводяться спеціалізованою організацією, виконавцем, виробником чи постачальником за рахунок коштів споживача

Абзацом другим пункту 9 Правил № 630 визначено, що квартирні засоби обліку беруться виконавцем на абонентський облік.

Згідно з підпунктом 5 пункту 29 Правил № 630 споживач має право на установаження квартирних засобів обліку та взяття їх на абонентський облік.

З 02.08.2017 набрав чинності Закон України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання».

Відповідно до визначення термінів, наведених у статті 1 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання», абонентський облік вузла обліку (далі – абонентський облік) – процедура реєстрації та періодичний огляд вузлів обліку для використання показань вузлів обліку з метою комерційного або розподільного обліку.

Згідно з пунктами 5 та 6 частини першої статті 1 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання»:

- вузол обліку - комплекс пристроїв (у тому числі засобів вимірювальної техніки, що відповідають вимогам технічних регламентів), допоміжного обладнання та матеріалів до них, призначений для вимірювання спожитої теплової енергії та води, а також технічної реєстрації результатів такого вимірювання, включаючи засоби дистанційної передачі результатів вимірювання (за наявності);

- вузол розподільного обліку - вузол обліку, що забезпечує індивідуальний облік споживання відповідної комунальної послуги в будівлях, де налічуються два та більше споживачів.

Частиною четвертою статті 6 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» визначено, що оператор зовнішніх інженерних мереж, виконавець комунальної послуги, інша особа, що здійснює розподіл обсягів комунальних послуг, зобов'язані приймати вузли обліку, встановлені відповідно до вимог цього Закону, на абонентський облік протягом 14 календарних днів, про що складається відповідний акт.

Згідно з частиною другою статті 4 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» власники (співвласники) приміщень у будівлі, в якій окремі приміщення є самостійними об'єктами нерухомого майна, у разі приєднання такого будинку (будівлі) до зовнішніх інженерних мереж або обладнання такого будинку (будівлі) системою автономного теплопостачання, автономного гарячого водопостачання, автономного водопостачання зобов'язані забезпечити оснащення належних їм приміщень вузлами розподільного обліку

відповідно теплової енергії, гарячої води, питної води, крім випадків, передбачених частинами п'ятою - сьомою цієї статті.

Відповідно до частини першої статті 4 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» оснащення окремих приміщень у будівлях вузлами розподільного обліку/приладами - розподільвачами теплової енергії та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку здійснюється у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства, та не потребує розроблення проектної документації, видачі технічних умов та інших вимог до встановлення вузла розподільного обліку, погодження з державними органами, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими особами, оператором зовнішніх інженерних мереж, виконавцем відповідної послуги.

Порядок оснащення окремих приміщень у будівлях вузлами розподільного обліку/приладами-розподільвачами теплової енергії та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку затверджений наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 09.08.2018 № 205, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 31.08.2018 за № 981/32433 (надалі – Порядок № 205).

Згідно з пунктом 4 Порядку № 205 оснащення окремих приміщень у будівлях вузлами розподільного обліку/приладами-розподільвачами теплової енергії та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку не потребує розроблення проектної документації, видачі технічних умов та інших вимог до їх встановлення, погодження з державними органами, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими особами, оператором зовнішніх інженерних мереж, виконавцем відповідної послуги.

Отже, КП ВКП самостійно встановило порядок надання платної послуги з видачі технічних умов на встановлення засобу обліку холодної води споживачам, при тому, що це не передбачено чинним законодавством. Лише за умови оплати споживачем за видачу технічних умов на встановлення засобу обліку холодної води КП ВКП, засоби обліку холодної води приймаються виконавцем послуги на абонентський облік.

Для споживачів послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, що надаються КП ВКП, відсутня альтернатива отримання послуги з прийняття на абонентський облік засобів обліку холодної води від інших суб'єктів господарювання, незалежно від місця їх розташування. За умов існування конкуренції на ринку споживач мав би можливість обрати виконавця цієї послуги, який би запропонував більш привабливіші умови отримання послуги.

Враховуючи зазначене, стягнення КП ВКП коштів за прийняття на абонентський облік засобів обліку холодної води зі споживачів послуги централізованого водопостачання та послуги з централізованого водовідведення, а саме за видачу технічних умов на встановлення засобу обліку холодної води є безпідставним та таким, що може ущемлювати інтереси споживачів. Таким чином, споживач для отримання послуг з централізованого водопостачання та

централізованого водовідведення зазнає додаткових витрат у розмірі 86,92 грн.

При цьому, відмова споживача від отримання технічних умов на встановлення засобів обліку холодної води нестиме негативні для споживача наслідки у вигляді невзяття засобу обліку холодної води на абонентський облік та неможливості обліковувати кількість спожитих послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

За відсутності конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення споживачі не мають альтернативних джерел придбання зазначених послуг.

Дії КП ВКП по стягненню коштів за прийняття на абонентський облік засобів обліку холодної води зі споживачів послуги централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, а саме за видачу технічних умов на встановлення засобу обліку холодної води, не передбаченого чинним законодавством, стали можливими через відсутність ефективного функціонування ринкового механізму із значною конкуренцією на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Згідно з частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

Враховуючи наведене, дії КП ВКП, які полягають у стягненні коштів за прийняття на абонентський облік засобів обліку холодної води зі споживачів послуги централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, а саме за видачу технічних умов на встановлення засобу обліку холодної води, не передбаченому чинним законодавством, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

У зв'язку з цим, 18.08.2020 адміністративною колегією територіального відділення надано КП ВКП рекомендації № 70/56- рк/к щодо припинення вказаних дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення умов та причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють (надалі - Рекомендації).

На виконання Рекомендацій КП ВКП листом від 28.08.2020 № 45 (вх. від 31.08.2020 № 4828) повідомило про прийняття наказу «Про приведення у відповідність до чинного законодавства порядку прийняття на абонентський облік засобів обліку холодної води» від 22.07.2020 № 22-п, яким відмінено розробку та надання платної послуги за видачу технічних умов при прийнятті на абонентський облік засобів обліку холодної води. На підтвердження цього КП ВКП надало копію вказаного наказу.

Таким чином, Рекомендації КП ВКП виконані.

За таких умов, враховуючи, що у територіального відділення відсутня інформація, яка б свідчила, що дії КП ВКП, які полягають у стягненні коштів за прийняття на абонентський облік засобів обліку холодної води зі споживачів послуги централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, а саме за видачу технічних умов на встановлення засобу обліку холодної води, не передбаченому чинним законодавством, призвели до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, завдали значних збитків окремим особам чи суспільству, відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції закривається.

Подання про попередні висновки у Справ направлені КП ВКП супровідним листом від 28.09.2020 № 70-02/1-6013.

На подання про попередні висновки у Справі від КП ВКП будь-яких міркувань чи заперечень не надходило.

Враховуючи наведене, керуючись статтею 7, 14 Закону України "Про Антимонопольний комітет України", статтями 48 та 49 Закону України "Про захист економічної конкуренції", пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482 та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Закрити провадження у справі № 1/02-78-20.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Головуюча колегії

Трегубець Н.О.